WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArclay 7-4125

РІК LXVI. Ч. 139. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 22-го ЛИПНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 22, 1959 No. 139. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОВІДАЄ ВЕТО ПРОТИ ЗБІЛЬШЕНИХ ВИДАТКІВ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер вислав листа до конґресмена Джана Тейбера, який є провідником республіканської меншости в Комісії Видатків в Палаті Репрезентантів, і в цьому листі зазначив ,що він зможе поставити вето проти законопроєкту про публічні роботи, коли демократична більшість Конґресу надто збільшить видатки на публічні роботи. Президент написав в цьому листі: „Теперішній і майбутній добробут американського народу вимагає, щоб припинити оті величезні федеральні видатки". Одночасно уряд повідомив, що федеральний дефіцит у фінансовому році, який скінчився 30-го червня ц. р., виносить 12,541,000,000 дол. Ця сума є на 330,000,000 дол. менша, як передбачав Президент в січні ц. р., але все ж таки — це найбільший дефіцит під час мирного часу. Президент написав у своєму листі, що уряд просив Конґрес про видатки на реґуляційні роботи в сумі 1,100,000,000 долярів, бо треба докінчити 296 проєктів, які вже початі, і не можна починати більшої кількости нових проєктів, як це пропонують демократи в Сенаті і Палаті Репрезентантів. Коли б додати ще 82 нові реґуляційні проєкти, тоді видатки на ці публічні роботи треба б збільшити на 1,200,000,000 долярів. Незабаром має нараджуватися над цією справою спільна конференція сенаторів і конґресменів, щоб узгіднити різниці між сумами, призначеними окремими палатами. Гадають, що ця конференція не радо погодиться на те, щоб зменшити видатки на публічні роботи, і тому Президент остеріг Конґрес, що він не підпише збільшеного Конґресом законопроєкту. — Кінцевий звіт про дефіцит в 1959 році виявляє одремі зміни в видатках і прибутках в порівнянні з запляновании сумами. І так видатки зросли на 6,800,000,000 долярів від тієї суми, яку уряд плянував в 1958 році. Збільшені видатки були на поборювання економічної рецесії, і на допомогу фермерам ,бо збільшений врожай вимагав більше фондів на закуп фермерських продуктів. Прибутки з податків в минулому фінансовому році 1958-1959 були на 6,200,000,000 долярів менші, як передбачалося, бо зменшена була продукція внаслідок рецесії. Внаслідок цього виник дефіцит в федеральному бюджеті на суму 12,541,000,000 долярів. Президент пропонує збалянсований бюджет у фінансовому році 1959-1960, і тому рішуче виступає проти збільшених федеральних видатків.

ЗАКЛИК
Українського Народного Союзу в справі відзначення „Тижня Поневолених Націй"

До ВШ. Головних і Відділових Урядовців та всіх Членів Українського Народного Союзу:

Президент З'єдинених Держав Д. Айзенгавер, виконуючи постанову однодушно схваленої Конґресом і підписаної ним резолюції, проголосив тиждень від 20 до 26-го липня Тижнем Поневолених Націй, звертаючи американському народові увагу на факт, що багато країн і народів, між ними й наш славний український нарід, все ще перебувають в комуно - московській неволі та очікують від Америки відповідної допомоги у їх боротьбі за волю і незалежність. Президент закликає весь американський нарід, в цьому числі й нас, українців в Америці, щоб ми відзначили цей Тиждень відповідними церемоніями і активностями.

Піддержуючи це звернення, закликаємо від себе весь багатотисячний загал членства Українського Народного Союзу включитися якнайактивніше у відзначення Тижня Поневолених Націй з вірою, що таке відзначення приспішить довгожданий День Волі для нашого українського та всіх поневолених Москвою народів і тим самим принесе світові тривкий, справедливий мир.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНСОЮЗУ

ПОЧАЛОСЯ ВІДЗНАЧУВАННЯ „ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ"

Перед будинком ОН в Ню Йорку відбулась маніфестація. Сенатор Джевітс згадує про „хоробрий український нарід" і проєкт пам'ятника Т. Шевченка у Вашинґтоні та виступає проти звужування поняття поневолених Совєтами націй.

Ню Йорк. — У зв'язку з проголошенням президентом Д. Д. Айзенгавером Тижня Поневолених Націй, що триватиме від 20 до 26 липня та про що широко повідомлялось у вчорашньому числі „Свободи", в понеділок 20 липня ц. р. відбулась перед домівкою Асамблеї Поневолених Націй напроти палацу Об'єднаних Націй на 1-ій Евеню маніфестація з участю репрезентантів різних країн і народів, що впали жертвою московсько - большевицької аґресії. На жаль, на великій мапі Европи, вивішеній на будинку згаданої Асамблеї, зазначено тільки 9 поневолених країн: Альбанію, Болгарію, Естонію, Латвію, Литву, Мадярщину, Польщу, Румунію і Чехословаччину, обхопивши всі інші поярмлені большевиками країни — Україну, Грузію, Білорусь. Вірменію і т. д. — спільним поняттям „Совєт Юніон", навіть без зазначення їхнього сліду на мапі. Так само відіграно на вступі національні гимни тільки тих дев'ятьох країн і в своїй вступній промові, представник Асамблеї Поневолених Націй вичислив тільки цих 9 країн. Це звернуло загальну увагу і зараз найближчий промовець, сенатор Джекоб К. Джевітс, відбігаючи від згори приготованого тексту, зазначив, що „ще багато інших поневолених совєтським імперіялізмом націй, як ось не згадано тут хороброго українського народу". Сенатор Джевітс пригадав при тому, що він є одним із спонзорів знеску в Конґресі на поставлення у Вашинґтоні пам'ятника великому українському поетові Тарасові Шевченкові. В дальшому, сен. Джевітс вказав у своїй промові на західній політично-військовий оборонний бльок Північно-атлянтійського пакту (НАТО), як на головного ґаранта миру і свободи, та головне джерело надій всіх поневолених націй". „Поки існує НАТО — казав сенатор Джевітса, є надія для поневолених націй" — Річ не йде про те, щоб в обороні поневолених націй вести війну, але про те, щоб на кожному кроці підкреслювати їх право до волі і незалежности та відмовлятися від визнання існуючого на Сході Европи стану. Сен. Джевітс признав, що існує велика небезпека „замороження теперішнього статусу поневолених націй", якщо західні держави прийняли б совєтську вимогу про визнання „двох Німеччин", ото ж визнання леґальности східньо-німецького комуністичного режиму.

Президент Конференції Американців центрально- і східньоевропейського походження (КАСІД), — монсіньйор Джон Балькунас, подякував през. Айзенгаверові за проголошення Тижня Поневолених Націй в імені всіх поярмлених націй, назвавши тут і українців. — Українську делеґацію становили п. п. Дмитро Галичин, який є головою згаданого КАСІД, Йосиф Лисогір, ред. Василь Мудрий, ред. В. Душник і ред. І. Кедрин. —З уваги проголошення Тижня Поневолених Націй щойно в минулу суботу та на зливний дощ" — маніфестація мала радше імпровізований характер.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДЖЕЗ У ЛЬВОВІ

До Львова приїхали в минулому тижні два молоді американці, Віллі Руф, басіст, і Двайт Мічелл, піяніст, члени ансамблю з Єйлського університету, що тепер подорожує по Совєтському Союзі. Вони зайшли до Української консерваторії у Львові і там принагідно перед численною публікою українських студентів дали концерт — дует джезової музики. Обидва вони — професійні музики з високою фаховою освітою.

СОВЄТИ ВІДКИНУЛИ ПЛЯН ЗАХОДУ ЩОДО КОМІСІЇ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

ЧОТИРИ ГОЛОВНІ АКТОРИ ЖЕНЕВСЬКОЇ ДРАМИ — міністри закордонних справ чотирьох великодержав, зайшли в своїх нарадах над справою Берліну і Німеччини в безвиглядну „мертву точку", що завжди досі була чи не єдиним результатом усіх розмов з Москвою. Немає жадних виглядів на те, щоб інакше могло бути в майбутньому. На фото (від ліва): совєтський міністер Андрей Громико, французький міністер Моріс Кув де Мурвіль, британський секретар закордонних справ Селвин Ллойд і американський державний секретар Крістіян Гертер.

Женева. — Однаково на „приватному", як на пленарному засіданнях Женевської конференції, які відбулись в понеділок 20 липня, совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико відкинув пред'явлений західніми міністрами плян перетворення теперішньої конференції чотирьох міністрів в постійне тіло, відповідальне за долю Німеччини й Берліну. Ця конференція — за західнім пляном — збіралась би спорадично на наради, доручаючи своїх „дорадникам" із Західньої та Східньої Німеччини сходитись для конкретних справ. Речниками Заходу були державний секретар Кристіян Гертер і англійський міністер Селван Ллойд, які виголосили довші промови. Гертер звернув увагу, що совєтський плян, щоб покликати до життя всенімецьку комісію на базі рівности, себто однакової скількости делеґацій Німецької Федеративної Республіки і східньо-німецьких комуністів, не має найменших шансів будь-якого практичного успіху. Німецькі комуністи, мовляв, не погодяться на переведення на цілому терені Німеччини вільних виборів, з яких постав би новий уряд з'єдиненої Німеччини, бо вони свідомі того, що в тому випадку вони втратять свою владу. Також не погодиться Західня Німеччина зректися своєї свободи та дозволити східньо-німецьким комуністам на поширення їхніх впливів на захід. Тому, казав Гартер, куди практичніше зберегти керму дальших переговорів в справі Німеччини в руках 4-х великодержав, відповідальних за долю Німеччини. Гартер закинув Совєтському Союзові, що він старається перепачкувати своїм проєктом всенімецької комісії фактичне визнання східньо-німецького комуністичного режиму іншими державами та закріплення по всі часи теперішнього поділу Німеччини. У 30-хвилинній відповіді Громико відкинув західнє становище, але застерігся, що його відповідь „тимчасова", ото ж не виключив модифікацію своєї позиції. Проте речний державного департаменту, Андрю Берлінґ, заявив представникам преси в Женеві, що він „не бачив нічого підбадьорливого" в заявах Громика і східньо-німецького міністра д-ра Больца та що існують дуже маленькі шанси, щоб могло прийти до „подружжя" між плянами Заходу і Совєтів. Наради в понеділок були особливо довгі: спершу 2½ години тривало „ділове снідання" в англійського міністра Ллойда з участю чотирьох міністрів, потім 3 години пленарне засідання також з участю німецьких „дорадників". Женевська конференція далі знаходиться у сліпому куті.

Хрущов відкликав свої відвідини в країнах Скандинавії

Штокгольм. — Совєтський прем'єр Нікіта Хрущов, який тепер перебуває в Польщі, несподівано відкликав свою давно заповіджену подорож до скандинавських країн, що мала розпочатись відвідинами в Данії 9 серпня ц. р. та охопити потім Норвегію, Швецію і Фінляндію. Відкликання візити заявлено в офіційній ноті, яку одочасно проголошено в усіх названих країнах. Совєти оскаржують ті країни у створенні „ворожої атмосфери" для Совєтського Союзу та її прем'єра, яка, мовляв, робить теперішні відвідини шефа совєтського уряду, недоцільними. Совєтська нота наводить конкретно прізвища різних діячів та назви газет, які ставились опозиційно до приїзду Хрущова. Совєтська нота натякає, що існуючі в Швеції, Норвегії і Данії соціялістичні уряди солідаризуються з опозиціоністами, бо — мовляв — загально відомо, що в справах закордонної політики панує в тих країнах одностайний фронт. Всі три скандинавські прем'єри негайно заявили, що вони не відповідають за голоси преси та заяви опозиційних діячів, бо в їх країнах існує свобода думки ,слова і друку. Публічна опінія в скандинавських країнах прийняла відкликання Хрущовим відвідин з полегшею — стверджує західня преса. Мроте політичні кола стурбовані, бо не знають, що насправді криється поза цим совєтським кроком. Деякі коментатори висловлюють думку, що Хрущов напевне не відкликував би своєї подорожі з уваги на голоси неприхильної йому преси, а зробив це з інших, глибших причин: або у зв'язку з новим плянуванням холодної війни супроти Заходу, або тому, що уряди Норвегії і Данії, отже членських країн Північно-Атлантійського пакту (НАТО), поставились неґативно до суґестії Хрущова, щоб підчас його відвідин переговорити справу „безатомового скандинавського обширу". Прем'єри Данії і Норвегії заявили, що в Скандинавії все одно ніяка країна не має своєї атомової зброї, а має її тільки їх найближчий сусід — Совєтський Союз, і тому треба б радше говорити про загальну заборону атомової зброї та роззброєння, а не про Скандинавію. Таке становище скандинавських прем'єрів позбавляє Хрущова пропаґандивних атутів, що він їх хотів мати з своєї візити в Скандинавії.

Особисті прибутки в червні становили $382.9 більйона в річному відношенні

Вашингтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що особисті прибутки в червні цього року становили 382.9 більйона долярів і були на 1.6 більйона долярів більші як в травні ц. р. Це вже 10-ий черговий місяць, в якому особисті прибутки американців збільшуються. Найбільший приріст в особистих прибутках був внаслідок збільшення числа затруднених, яке дійшло до рекордової висоти в минулому місяці ц. р. В цілому 1958 році особисті прибутки виносили 359 більйонів долярів, а в перших шістьох місяцях 1959 року особисті прибутки виносили 376.4 більйона долярів в річному відношенні. Цьогорічні прибутки були на 4 відсотки більші в порівнянні з тим самим часом минулого року. Платні і тижневі заробітки збільшилися в червні на 1.3 більйона долярів в порівнянні з травнем ц. р. — Одночасно департамент торгівлі повідомляє, що загальна крайова продукція в другій чверті цього року має винести коло 483 більйонів долярів і має бути на 13 більйонів більша від першої чверті, коли продукція винесла 470,200,000,000 долярів. Докладні дані про загальну продукцію в другій чверті мають бути опубліковані в найближчих днях, а тепер виявилося, що ця продукція (це значить вартість всіх випродукуваних товарів і виконаної праці) в першій чверті цього року була на 4 більйони долярів більша як передбачалося давніше.

Цього року було 1,208 випадків поліо, а в 1958 році — 754

Вашингтон. — Уряд Публічного Здоров'я повідомляє, що цього року в перших 27-ох тижнях, це значить до половини липня, було в цій країні 1,208 випадків занедужання на поліо, а минулого року в тому самому часі число занедужень виносило 754. Цього року поралітичного поліо вже було 691, а минулого року в тому самому часі тільки 385. Треба пригадати, що в 1955 році занедужань на поліо було 4,111, з того 1,652 паралітичні. Число занедужань на цю недугу постійно зменшується, від коли почали щепити вакциною дра Солка, а це сталося в 1955 році. Треба ще згадати і про те, що цього року є більший відсоток між хворими випадків пералітичного поліо — 65 відсотків, а минулого року цей відсотик становив 51. Уряд Публічного Здоров'я закликає всіх до 40-го року життя щепитися проти цієї жахливої недуги.

З Іраку наспіли суперечні вістки про тамошню ситуацію

Бейрут. — Всупереч офіційному повідомленню про заведення повного спокою, в північному Іраку продовжуються ще бої з комуністичними партизанами та збунтованими вояками — твердять приїжджі з Іраку до Ливану. За Середньосхідньою інформаційною аґенцією, яка насправді є органом уряду З'єдиненої Арабської Республіки в Каїро, іракське воєнне летунство бомбардувало позиції збунтованих вояків в Кіркуку в північному Іраку. Але в понеділок 20 липня іракський уряд знову заявив, що він знаходиться в повній контролі над обширом Кіркуку. Неперевірені вістки говорять про сотню смертних жертв в отих заворушеннях, — інші число жертв окреслюють як 20 до 60. Говориться теж, що в отих сутичках брали участь курди, та що насправді заворушення в Кіркуку не були висл1дом плянованої політичної змови, а вибухли несподівано, почавшись із сварні і бійки в одній каварні в минулий вівторок. Тоді комуністи використали ситуацію та заділи демонстрації, які й перетворились у заворушення на більшу мірку.

Совєти оскаржують Західню Німеччину в „саботуванні" Женевської конференції

Москва — Московська „Правда" принесла при кінці минулого тижня статтю свого головного кореспондента з Женеви П. Наумова з гострою атакою проти політики Німецької Федеративної Республіки, яка — мовляв — через свого міністра закордонних справ д-ра Гайнріха фон Брентано і амбасадора у Вашинґтоні проф. Вільгельма Греве свідомо змагає до унеможливлення будь-якої злагоди в справі Німеччини і Берліну на Женевській конференції. „Правда" закидає Західній Німеччині ведення акції „саботажу,, та „обструкції".

Ніксон конферуватиме з Хрущовим в неділю 26-го липня

Вашингтон. — Віце-президент Ричард М. Ніксон в неділю 26-го липня відбуде конференцію з совєтським прем'єром Нікітою С. Хрущовим і має з ним обговорити не тільки справу Берліну, але порушити справу Німеччини та відносини між Сходом і Заходом взагалі, а також проблему роззброєння, заборони атомових експльозій та справу взаємної торгівлі. Ніксон їде до Москви на відкриття там американської виставки. Він в середу 22-го липня конферуватиме з президентом Айзенгавером, але не матиме окремого звернення від Президнта до Хрущова. З Ніксоном поїдуть ще 30 урядових його помічників та 60 журналістів, які будуть в СССР 13 днів, бо віце-президент має звидіти не тільки Москву й Ленінґрад, але ще кілька інших міст. Під час своєї подорожі Ніксон буде втримувати зв'язок із державним секретарем Кристіяном А. Гертером, який є в Женеві на конференції, і буде також звітувати президентові Айзенгаверові.

ПОМЕР АДМІРАЛ ВІЛЬЯМ Д. ЛЕЙҐІ У ВІЦІ 84 РОКІВ

Вашинґтон. — В шпиталі фльоти в Бетесді, Мериленд помер у віці 84-ох років шеф штабу під час другої світової війни за президентури Ф. Д. Рузвелта і Гаррі С. Трумана адмірал фльоти Вільям Деніел Лейґі. При його смерті був його син контрадмірал Вільям Г. Лейґі який є командатом Портсмуту. Вірджінія. Він брав участь в конференціях у Квебеку, Тегерані, Ялті і Потсдамі. Був учасником еспанської війни та першої і другої світових воєн. Він відограв велику ролю в розбудові воєнної фльоти ЗДА. В 1940—1942 він був амбасадором ЗДА при французькому уряді маршала Петена у Віші.

В АМЕРИЦІ

● **Пресовий офіцер** англійської королеви Єлисавети II, яка подорожує по Юконі (Канада), повідомив, що королева має легкий розлад шлунку, але не має гарячки. — і тому її подорож відбуватиметься згідно з давнішим пляном. Королева пролежала неділю в ліжку у Вайтгерсі, а її чоловік, князь Филип, зробив тим часом подорож літаком до Досону, де в 1889 році відкрито копальні золота.

● **30-го червня ц. р.** акінчилася продовжена допомога безробітним згідно з законом про поборювання економічної депресії і 45,000 осіб перестали її діставати. Цей закон тривав 13 місяців і скористало з нього більше як 2,000,000 безробітних, діставши допомоги в сумі 600,000,000 долярів. В серпні 1958 р. з цього закону скористало 658,000 робітників у 17-ох стейтах.

● **Сім американських летунів,** які змагаються між собою за право полетіти наступного року в космічні простори, підписали угоду, згідно з якою той із них, який дістане нагороду за першу подорож в космосі, поділиться нею з усіми іншими калеґами, що проходять підготову на летунській базі у Вірджінії.

● **Авіаційна патруля** врятувала вісім осіб родини Вірла Б. Скотта, які, виїхавши оглядати ріку Колорадо в стейті Ютаг, перебули в пустині два дні після того, як зіпсувалося їх авто. Вони випили всю воду з радіятора і поїли всі харчові запаси включно з ікрою лосося, призначеного як принада для риби. Рятуючись від палючого сонця, вони закопалися глибоко в пісок.

● **Сенатор - демократ** з Індіянополісу, Індіяна, Венс Гарткі заявив, що президент Айзенгавер не зробив всього можливого, щоб запобігти страйкові в сталевій промисловості. На його думку, в кабінеті Президента немає одностайної думки в справі страйку сталеварів.

СВЯТОЧНІ ДНІ ПЛАСТОВОЇ ОСЕЛІ В ІСТ ЧЕТГЕМ

Іст Четгем, Н. Й. — Минула субота та неділя 18 і 19-го липня були пам'ятними, святочними днями окружної Пластової Оселі в Іст Четгемі, в горішній частині нюйоркського стейту. Коло трьох соток пластової молоді, зокрема юнаків та новаків, які —там під цю пору відбувають свої вишкільні табори та ще більше число батьків і громадян, які прибули автами та автобусом на цю Оселю, були учасниками благословення і віддання пластовій молоді до вжитку великого спортового майдану, виконаного великим накладом грошей і праці й частинно викутого в камені тієї гірської пластової посілости. Того дня по полудні на тому ж майдані відбувся звіт пластової молоді, який здали голові Пластової Крайової Старшини, пл. сен. Ярославові Падохові, команданти таборів пл. сен. Мирослав Шарко та пл. сен. Мирослав Лабунька. Після слова до пластунів і молоді, яке виголосив пл. сен. Я. Падох, та подяки, яку він склав Управі Оселі, під головуванням пл. сен. д-ра В. Комаринського, та слова д-ра Комаринського від Управи Оселі, й привітів інж. Миколи Ромаха від батьків пластової молоді та президента УККА й предсідника УНСоюзу п. Дмитра Галичина від назва-

(Закінчення на стор. 3-ій)

У СВІТІ

● **Міністри фінансів** Західньої Німеччини, Франції, Італії, Голляндії, Бельгії і Люксембурґу приїхали на запросини німецького міністра фінансів Франца Еццеля до Бонну, де протягом двох днів обговорювали можливості запроваджежиня в усіх цих країнах одностайної податкової системи та узгіднення державних бюджетів. Всі ці держави належать до економічного бльоку Спільного господарського ринку.

● **Хрущов** у своїй промові в Сосновці, в Польщі, розказав як він, приймаючи в Москві Аверелла Гарримана, потішав колишнього нюйоркського губернатора у зв'язку з його програю в останніх виборах на губернатора в стейті Ню Йорку у користь республіканського кандидата Нелсона Рокефелера. „Яка різниця робітникам — казав Хрущов — чи губернатором буде капіталіст Гарриман, чи капіталіст Рокефелер?" У своїй промові Хрущов заявив, що, зустрічаючись в Женеві з Рокефелером, а потім з Гарриманом, з обома ними ввічливо розмовляв і навіть пив вино, хоч вони залишались капіталістами, а він комуністом. Це — казав Хрущов — найкращий доказ можливости „співіснування".

● **Високий комісар Об'єднаних Націй** у справах втікачів старається отримати дозвіл від різних країн на постійне поселення 8,000 бездержавних моряків, які роками відбувають службу на різних кораблях, не маючи права вийти на суходіл. Один такий морський старшина, балтієць, прізвища якого не виявлено, чотири роки їздив ось так по морі. Його дружина працювала на кораблі, як куховарка, і тільки донечці дозволено ходити в Англії до школи. Тепер Англія прийняла цього балтійського іміґранта на постійне поселення.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Минулої п'ятниці, 17-го липня, президент Двайт Д. Айзенгавер, виконуючи схвалену одноодушно Конгресом спільну резолюцію, проголосив тиждень від 20 до 26-го липня „Тижнем Поневолених Націй", закликаючи при цьому нарід З'єдинених Держав пильно „студіювати боротьбу" країн, поневолених „імперіялістичним і агресивним" совєтським комунізмом. Стверджуючи, що „опановані Совєтами нації позбавлені їхньої національної незалежности і особистих вольностей", Президент закликає американців „знову зобов'язатися до підтримки справедливих аспірацій" тих народів і відзначити цей Тиждень відповідними церемоніями та активностями. Текст спільної резолюції Конгресу в справі Тижня Поневолених Націй, надрукований в дослівному українському перекладі в попередньому числі цього щоденника, говорить сам за себе.

Вістку про підписання Президентом резолюції і проголошення ним Тижня Поневолених Націй подала вся американська преса, а цілий ряд газет, включно з „Ню Йорк Таймсом", відзначили цю подію ще й окремими редакційними коментарями.

„Ню Йорк Таймс" у своєму коментарі, надрукованому в числі з 20-го липня, стверджує, що „ця проблема поневолених народів видвигає багато труднощів" і вимагає „дбайливих студій", до яких і закликає Президент. Резолюція „не пропонує нам заганятися в атомову війну, щоб прогнати поневолювачів. І коли деякі народи виявили, що вони заради своєї волі готові рискувати своїм знищенням, то це не належить до нашої ділянки робити в їхньому імені такий вибір" — стверджує цитована газета. Все ж таки — пишеться дальше в цитованому коментарі — „ми не можемо бути байдужі до жахливих вчинків, що їх заподіяно супроти цілих націй і навіть рас в імені зловісного „визволення". Ми справді були б безсердечні, якби забули Мадярщину і Тибет, Північну Корею і Північний В'єтнам, балтійські держави і Східню Німеччину. Зносити тимчасову владу тих страхітливих тираній без того, щоб поспішати до зброї, це ще далеко не значить з ними погоджуватись". Вкінці цитований передовий щоденник твердить, що „справжньою метою Тижня Поневолених Націй є вдержувати свіжою в нашій пам'яті боротьбу тих народів", бо „це може допомогти їм пізнати, що ми їх не забули. Це також повинно в моральному сенсі допомогти нам . . ."

Схвалення Конгресом резолюції про переведення третього тижня липня кожного року як Тижня Поневолених Націй „аж до того часу, коли всі народи світу стануть вільними й незалежними" має першорядне значення в наших зусиллях допомогти поширити правду про ці народи і дати їм відповідну піддержку в їхніх змаганнях до волі й незалежности. Окреме значення в цьому має факт, що в резолюції названо однаково, як т. зв. сателітів, так і не-російські народи самого Совєтського Союзу, між ними в першу чергу український, що перший упав жертвою комуно-московського імперіялізму й агресії. Український Конгресовий Комітет, що через свого голову у Вашингтоні відіграв у підготові та проведенні в Конгресі цієї резолюції поважну ролю, здобув цим успіх, що заслуговує на признання.

Факт, що в цьому році цей Тиждень припав безпосередньо після його схвалення, не дозволив перевести необхідної підготови для відзначення його „відповідними церемоніями і активністю", як закликає Президент. Проте, щорічне переведення такого Тижня дає величезні можливості використати його для справи визволення поневолених народів, якщо тільки будуть для цього відповідний підхід та відповідна увага. Цей Тиждень дав би добру нагоду, наприклад, створити на найвищому рівні навіть окрему організацію Американських Приятелів Поневолених Народів на виразній і недвозначній передрішенській базі, яку забезпечує резолюція в цій справі, повести найширшу освідомчу працю і взагалі розгорнути могутній американський рух в користь визвольної справи поневолених народів. Тим часом, схвалена Конгресом резолюція, як і на тій підставі започаткування Президентом проголошування Тижня Поневолених Націй повинно б, врешті, покінчити з безглуздою непередрішенською концепцією деяких більше чи менше „приватних кіл", що досі прикривались „Вашингтоном", створюючи чимало всілякої плутанини і завдаючи великої шкоди американському авторитетові в очах поневолених і загрожених народів. Резолюція про Тиждень Поневолених Націй, яка рекомендує американському народові завжди пам'ятати про існування неволі „аж до часу, коли всі народи світу стануть вільними і незалежними", є виразним і недвозначним передрішенням, і в цьому її історична вартість. Від кожного з нас у відповідній мірі залежатиме відповідне використання тієї резолюції для справи визволення поневолених народів, зокрема найближчого нашому серцю українського народу.

СТАН АМЕРИКАНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

Уряд виховання ЗДА вислав на Міжнародну Конференцію в Справах Публічного Шкільництва в Женеві свій звіт про американську систему шкільництва. Ця конференція, в якій брали участь представники 70-ох держав, відбувалася під опікою виховної агенції при Об'єднаних Націях ЮНЕСКО та Міжнародного Виховного Бюра і тривала від 6-го до 15-го липня.

Звіт американської делегації подавав учасникам конференції систему шкільництва ЗДА, в якій майже всі школи знаходяться поза контролею федеральної влади і на яку в 1958-1959 шкільному році витрачено з публічних та приватних фондів доло 22 більйонів долярів.

З цієї поважної суми, яка, коли б шкільництво ЗДА було державним, становила б аж 27.5 відсотка всіх державних видатків, — 14,400,000,000 долярів видано на народні та середні публічні школи. Ці витрати пішли на задоволення поточних потреб шкіл, на шкільні площі, будинки, устаткування і на оплату відсотків від боргів. Ця сума становила 3.3 відсотка загальної річної продукції ЗДА і з неї на кожного учня народних і середніх шкіл припадало по 456 долярів.

В цьому звіті немає докладніших даних про видатки на каледжі та університети в минулому році, тільки подано, що на ці навчальні заклади видано 3,700,000,000 долярів, не враховуючи видатків на допоміжну працю та допомогу студентам. Крім того каледжі витратили 800,000,000 долярів на нові будівлі і 180,000,000 дол. на влаштування. Немає даних на те, щоб робити порівняння з іншими державами, але й без цього можна ствердити, що в інших державах дуже поважні суми на шкільництво видається з державних скрабниць (в СССР всі школи державні), а в ЗДА державна допомога школам становила тільки 4 відсотки всіх шкільних видатків (місцеві самоуправи 56 відс., а стейти 40 відсотків).

Цей звіт склали на конференції заступник комісара уряду виховання ЗДА д-р Вейн О. Рід та спеціялістка від міжнародних організацій д-р Фрідеріка М. Тендлер. Тому, що цього року конференція головно займалася шкільними підручниками для початкових народних шкіл, в делегації ЗДА брав участь також виконний секретар Американського Інституту Шкільних Підручників д-р А. Мек Кеффрі. Американці привезли з собою до Женеви підручники, з яких влаштовано виставку. Крім того, темою конференції була ще справа збільшення числа кваліфікованих науковців і технічного персоналу.

Зі звіту видко, що у ЗДА в шаленому темпі збільшується число студентів у каледжах і університетах. І так, в цьому шкільному році вписалося до всіх родів шкіл 44,945,000 студентів, а в 1957-1958 р. було їх 43,195,000. Щоб мати поняття про наплив молоді до каледжів — треба пригадати, що на початку двадцятого століття, в 1901 році, до каледжів ЗДА вписалось 4 відсотки молоді у віці від 18 до 21-го року, а в 1958 році цей відсоток становив уже 35.6. Ще яскравіше підкреслюють це збільшення такі числа: восени 1958 р. в каледжах було 3,258,556 студентів — на 6 відсотків більше як у 1957 році і аж на 54 відсотки більше як в 1951 році.

У звіті вирізняється ще й проблема так званих „джуньйор коледжів", які набувають щораз більшої популярности в країні. Це — дворічні навчальні заклади, які або мають закінчену програму, або підготовляють молодь до дальших студій. Таких каледжів у 1957-1958 році було вже 557. В них навчаються студенти, які не можуть дозволити собі на студії в 4-річних закладах.

Майже третя частина випускників середньої школи (гай скул), які хотіли б навчатися в каледжах, не можуть цього робити внаслідок браку фондів. Конгрес взяв цей факт до уваги і 1958 року призначив 295 мільйонів долярів на позички для незаможних студентів. Кожний студент може позичати впродовж п'ятьох років студій по 1,000 долярів річно, які повинен звернути державі ратами, після закінчення студій. Студенти, які по закінченні працюватимуть як учителі, впродовж кожного року з перших п'ятьох років праці зможуть відтягати 10 відсотків від позиченої суми. Це значить, що коли вони позичили за час студій 5,000 долярів, то мусітимуть звернути тільки 2,500 долярів.

У звіті говориться й про те, як здійснюється в ЗДА виміну студентів та професорів в міжнародному маштабі. В цьому шкільному році у ЗДА навчалося 43,390 закордонних студентів і викладало в каледжах та університетах 1,342 чужинецьких професори. Із ЗДА виїхало в 1958-1959 шкільному році закордон 12,845 студентів і 1,636 професорів.

В кінці звіту згадано, яких успіхів осягнула в південних стейтах ЗДАмерики справа об'єднання шкіл із білими й кольоровими учнями. Через три роки, що минули після рішення Найвищого Суду ЗДА (жовтень 1958 р.), 402,403 негритянські учні, які навчалися в школах, призначених для кольорових учнів, навчалося вже з білими колегами.

Особливості системи американського шкільництва свідчать про те, що воно, майже без допомоги федерального уряду, з повним упіхом виконує своє завдання, навчаючи молодь уміння жити і працювати для добра громадянства, економіка якого побудована на вільній конкуренції і приватній ініціятиві.

Юрій Таркович

ЩЕ ПРО СОВЄТСЬКЕ ЗОЛОТО

Майже вся преса вільного світу з тривогою пише про мільярдові запаси совєтського золота, яке накопичує Москва для того, щоб у слушний час підірвати валюти вільного світу, а передусім вдарити по долярові. Чуємо поважні голоси, що СССР збирається поставити рубель на золоту базу, тобто в якійсь мірі забезпечити його золотом, щоб став він рівнорядною валютою в країнах вільного світу. Як відомо, дотепер совєтська валюта на вільному ринку ціни майже не має, ніхто її не хоче і лише деякі американські банки вимінюють її з розрахунку 2-3 центи за рубль.

Без сумніву, Державний Банк СССР має величезні запаси золота. Скільки саме накопичено його рабською працею — в цій справі думки фахівців розходяться. Відома на ввесь світ англійська фірма Семюел Морган, через яку Москва іноді продає своє золото на вільному ринку, оцінює совєтські запаси золота на яких 7 мільярдів долярів. В деяких торговельних колах лондонського Сити (англійський Волл Стріт) твердять, що СССР має золота не менше як ЗДА, тобто на суму понад 20 мільярдів долярів. Газета „Ню Йорк Пост" у кореспонденції відомої журналістки-економістки Сільвії Портер, звичайно дуже добре поінформованої, оцінює совєтські золоті запаси на 9 мільярдів долярів. В загальному можна вважати, що Совєти мають приблизно тричі менше золота як ЗДА, і в його добуванні стоять на другому місці після Південно-Африканського Союзу, головного постачальника цього металу, на вільному ринку. Майже все совєтське золото видобувається на горезвісній Колимі, де й досьогодні так, як за часів Сталіна, переважна більшість робітників в'язні-раби, що працюють в найстрашніших умовинах. Як свідчили недавно звільнені японські полонені, якраз ці в'язні і поповнюють золоті запаси Держбанку в Москві.

Москва лише незначну частину свого золота продає на Заході, і то тільки тоді, коли за одержані з цього гроші може придбати важливі стратегічні сирівці чи машини для військового промислу. За своє золото Москва ніколи не купує товарів, потрібних для населення. Уперше, в повоєнній історії Москва продала більшу кількість золота в 1956 році, викинувши його на вільний ринок 140 тони, в 1957 році вона продала 233 тонни, а минулого року 187 тонн. В першій половині цього року совєтського золота зовсім не було на вільному ринку, і власне це навело західніх економістів на думку, що Москва збирається перевести свій рубль на золоту валюту, щоб бити нею Захід, а в першу чергу ЗДА.

Чи існує реальна небезпека для Заходу із можливих совєтських махінацій в ділянці валюти? Безперечно існує, але вона зменшуватиметься чи збільшуватиметься залежно від того, як реагуватиме вільний світ на совєтські заходи. Ми вважаємо, що довший час конкуренції з Заходом Москва витримати не може саме тому, що запасів її золота, хоч і дуже поважних, для цього не вистачить; подруге, видобуване навіть рабською працею золото коштує Москві в три рази більше, як золото, яке продається на вільному ринку. Це тому, що рабська праця в копальнях золота на Колимі ніколи не може бути такою продуктивною, як праця вільної людини. До того ж Совєти настільки відстають у механізації і модернізації способів видобування золота, що їм треба може й десятиліть, щоб у цій ділянці наздогнати Захід. Зрештою, вільний світ кожночасно може зовсім припинити купівлю совєтського золота, хоч не виключено, що тут на перешкоді може стати Англія із своїми коекзистенційними мріями, та Швайцарія, яка завжди намагалася заробити на непорозуміннях між Заходом і Сходом. Адже відомо, що через Швайцарію і тепер Москва купує за великі гроші товари, які не може придбати нормальним шляхом на Заході.

Треба мати на увазі, що загроза совєтського золота може бути також свідомо підготовлюваним Москвою блефом, щоб настрашити Захід і змусити його бути податливішим перед натиском Хрущова. Таким останнім совєтським блефом були погрози з виборами президента Західньої Німеччини. Тоді комуністи підняли на ввесь світ крик, що коли вибори нового президента відбуватимуться в Берліні, то вони негайно Берлін заблокують. Але західні німці ні трохи не настрашились і вибори спокійно відбулись.

Олег Лисяк

ДІЙСНІСТЬ ЗБРОЙНОГО ЧИНУ

(У п'ятнадцятиріччя битви під Бродами)

Люблю слухати розмови хлопців. І то не лише тоді, коли вони знають, що їх слухають старші. Бо тоді вони говорять найправильнішою, якою вміють, українською мовою і стараються добирати вислови, щоб не разили ніякого „дорослого" вуха. Але я люблю слухати розмови хлопців також і тоді, коли вони, ці хлопці, не знають, що їх слухають, бо тоді вони свобідніші і щиріші.

Чи це цікавість? Може — якщо цікавістю назвемо охоту довідатись про те, що думають юнаки, як вони дивляться власними очима на світ, чи запам'ятали вони щось із того, що намагаються вбити в їхні мізки їх батьки в хаті, виховники на пластових сходинах, в сумівських чи інших таборах, учителі на курсах українознавства тощо. Одним словом — хотілося б довідатися, чи варто було нам, старшим, жити на світі, і чи багато з того, чим ми жили, залишиться в душах теперішніх хлопців колись — тоді, коли наші надгробні камені поростуть мохом — а малі хлопці нинішнього дня стануть дорослими мужчинами, з власними думками й власними рішеннями.

. . . Ці два хлопці йшли лісовою стежкою, крутою, вузькою і кам'янистою, під гору. Один із них розповідав щось і його дзвінкий, молодий голос чути було вже здалеку. Він мішав англійські речення з українськими — так, зрештою, як майже завжди роблять ці діти, коли знають, що за ними ніхто не стежить. Хлопець розповідав про лісову пожежу, яка була на цьому місці кілька днів тому і про свою участь в рятувальній акції. Про те, як він ніс бігцем на місце пожежі, на своїх плечах важку гасільницю, по яку послав його хтось із дорослих. „Дет вос ей дарн геві тинг, мен!" — розмашисто розповідав своєму товаришеві і раптом змовк, а за хвилю перейшов на українську мову: „Ти, але тим під Бродами, дивізійникам, було тяжче. Подумай: вони мали свою зброю, шоломи, не мали що їсти, на них стріляли з літаків, з лісу, звусюди — о бой!"

За хвилину відізвався другий молодий голос: „Так, але вони були старші . . ." І негайно прийшла відповідь: „Багато ти знаєш! А „Цюха", той, що був у команді на Іст Четгені, той, що дістав відзнаку за Броди, ти думаєш скільки він мав літ тоді? Севентін, мен, севентін! . ."

Хлопці, постоявши хвилину, відійшли далі, стрімкою, кам'янистою стежкою під гору, тією самою, якою бігли кілька днів тому на рятунок палаючого лісу. Затихли далекі дзвінкі голоси, затихли їх вигуки й переклики . . .

І затих неспокій в моєму серці. Мій Боже, я ж сам забув, що це вже якраз липень, це п'ятнадцять років тому на підбрідських полях маками зацвітала кров найкращих синів України . . . Що це вже п'ятнадцять років, як пішли „за стрілецький звичай" старі і молоді, батьки і хлопці, коли під Бродами стояв у полі не один батько коло свого сина . . .

Минають роки і пам'ять людська підводить. Як добре, що пригадали мені про річницю Бродів, нехотя, два юнаки, ті, що за їх майбутнє, за їх думки і проблеми, за їх рішення ми всі так журимось і тривожимось. Але вони пам'ятають. Вони не забули того, чого навчили їх колишні вояки Дивізії у своїх гутірках на молодечих таборах, вони вміють реально оцінювати зусилля тих, що боролися, вони запам'ятали, що їх старший друг-пластун сам був колись одним із наймолодших учасників битви під Бродами як сімнадцятирічний юнак.

І тут, власне, велике завдання колишніх вояків Першої Української Дивізії. Їх головним і найважливішим обов'язком повинно стати передавання живої, вірної, не „блящаної" і не „забронзованої" традиції про найвищу жертву тих, які пішли в ряди Дивізії. Традиції про безкомпромісову боротьбу, про змагання найправдивіші, про боротьбу із зброєю в руках, про боротьбу в полі — де люди вмирають за те, в що вони вірять і в що їх вірити навчили.

Як важливо це особливо у часах, коли світ схиляється до ганебних компромісів, коли починає вірити у „співіснування" Аримана і Ормузда, у коекзистенцію добра і зла, коли висувається шкідливі пробні бальони „реалітетів", що вносять в душі колишніх борців затривоження і сум. Невже за те гинули наші найкращі товариші під Бродами, щоб у п'ятнадцятиріччя їхньої геройської смерти на арену наших політичних змагань висувались концепції „реалітетів", які пробують нам суґерувати, що існує „українська держава", і що навіть вона має „суверенітет". Проти кого тоді — йдучи за цією „реалітетною логікою" — боролися ті, що гинули під Бродами? Проти московського окупанта чи проти „української реалітетної" держави ?

Добре, що хоч хлопці, яким сьогодні по кільканадцять років, не знають про „реалітети". Вони — як дотепер — вірять у те, що власну хату треба захищати і здобувати зброєю, вміють оцінити труд тих, що боролися. Про „реалітети" ще не знають. Водай ніколи й не довідалися.

Вони повинні затримати свою віру в реалітет збройного чину і на своє дальше життя. Бо прийде час і вони опиняться в ситуації такій чи подібній як їхні старші брати в бою під Бродами, що „йшли до бою темної ночі".

Хай пам'ятають про це колишні вояки Дивізії і хай дбають з усіх своїх сил за правильну психічну настанову нашої молоді. В п'ятнадцятиріччя збройного чину під Бродами хай дужі руки колишніх вояків показують шлях наймолодшим, тим, що їх життьовим призначенням буде колись іти — може відмінними, ніж ми, дивними-предивними шляхами, не передбаченими ще сьогодні — у далеку дорогу, за стрілецький звичай, за свою перемогу, шляхом мужів і мужніх юнаків, бійців з-під Бродів!

Три муринські держави плянують „Спільноту африканських країн"

Санoccвеллі, Ліберія. — У спільному комунікаті найвищих репрезентантів трьох муринських держав, Ліберії, Ґгани і Ґвінеї, заповіджено на наступний рік конференцію всіх африканських країн для покликання до життя їхньої Спільноти. У тій конференції мали б узяти участь ті країни, які вже осягнули державність і ті, що їх проголошення державности вже тепер відоме. Це стосується, наприклад, Ніґерії, але також і Камеруну і Того. В найближчому місяці відбудеться конференція міністрів закордонних справ Ліберії, Ґани і Ґвінеї, на якій мають обмірковувати становище до тимчасового закордонно - революційного уряду Альжиру. На теперішній конференції в столиці Ліберії зустрілися — за повідомленням західніх газет — дві думки — прем'єра Ґгани д-ра Кваме Нкрумага, який пропонував створити негайно „унію" всіх трьох названих країн, які мали б становити зв'язок „З'єдинених Держав Африки", — та думка ліберійського президента Вільяма Тубмана, який дораджував підождати з цим пляном. Президент Ґвінеї Секу Туре нібито прихилився до думки Тубмана. В цій справі, коментують західні знавці відносин, чималу ролю грають персональні амбіції. Прем'єр Ґгани Нкрумаг нібито хотів би стати лідером молодих африканських країн, коли тим часом Ніґерія, ставши самостійною державою, буде куди сильніша територією, населенням і господарським станом за Ґгану. Це й спонукало президента Тубмана спротивитися плянові федерації чи унії, поки ще стала самостійною Ніґерія.

СКІЛЬКИ РІК...

Скільки рік,
Скільки гір
В нашім рідним краю! . .
Синій зір
Краще зір ,
Світить в душу мою.

Шум дібров,
В жилах кров,
Наче пісня дзвінка . . .
Сльози знов
І любов,
Як з рукою рука.

Скільки миль,
Скільки хвиль
Море тче голубе! . .
Я б проплив
Даль морів,
Щоб побачить тебе.

Скільки гір,
Скільки зір! . .
Я б злетів в голубе
Вище гір,
Вище гір,
Щоб обняти тебе.

ВОЛ. СОСЮРА

Леонід Полтава

УКРАЇНА ПЕРЕД МАЗЕПИНСЬКОЮ ДОБОЮ

Опис України, її народу та звичаїв, воєнних морських виправ запорожців, роля України в міжнародніх стосунках у 16-17 століттях, підґрунтя національної революції, очоленої гетьманом Іваном Мазепою, — за невідомими сторінками англійської „Історії Оттоманської імперії" лицаря Ріко (Ricaut), виданої в Гаазі 1709 р. в перекладі на французьку мову.

(1)

Від автора: Дорогі читачі! Випадково в Парижі у славетних букіністів над Сеною мені вдалося натрапити на рідкісний екземпляр оправленої в потемнілу від давности книги Ріко „Історія Оттоманської імперії", виданої в Голляндії 1709 року (перша книга, два томи). Виданої саме тоді, коли в Україні, біля м. Полтави, гриміла битва, що поклала свою печать і на долю всієї Европи. Не вдаючися в докладну аналізу цитат, які впарі із студентом п. Туркевичем я намагався якнайточніше перекласти із старофранцузької мови, — подаю їх тут до відома читачів, вважаючи, що наші історики-фахівці звернуть увагу на цей цінний історичний документ. В українській літературі, як і, наприклад, у відомому Енциклопедичному Словнику Брокгавза-Єфрона, про „Історію Оттоманської імперії" Ріко я не знайшов навіть згадки.

Не всі свідчення англійського амбасадора про Україну можна вважати за вірогідні (деякі з них подано, наприклад, за тенденційними польськими джерелами), але в загальному це важливий історичний документ в руках українського народу. Важлива книга для нас і як для сусідів дружньої нині Туреччини.

HISTOIRE DE L'EMPIRE OTTOMAN

„ІСТОРІЯ ОТТОМАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ" лицаря Ріко, видана 1909 р. у Гаазі в перекладі на французьку мову

На титульній сторінці

„. . . Оповідає про виникнення і проґресування турків, життя і здобутки всіх їхніх султанів, їхні війни, завоювання, боротьбу на морі й на землі; про надзвичайні бунти і революції, і взагалі про все, що сталося особливого у цій імперії . . ." Книга І, томи 1 і 2. У Гаазі, у Т. Жонсона — книгаря; 1709 рік".

Характеристика автора книги

Стор. VIII-IX: „. . . Зрештою, до цього часу не знайшлося такої здібної людини, яка могла б дати таку точну історію, як покійний Ріко. Він доклав усіх зусиль, щоб якнайточніше поінформуватися і про найменші подробиці. Цю працю Ріко виконував впродовж кількох років, проведених у Туреччині то в ролі секретаря амбасадора Англії при Порті, то в ролі консула англійської нації у Смирні. Завдяки такій горливій праці Ріко здобув заслужену репутацію: відколи він опублікував свій перший твір „Держава Оттоманської імперії" — ніхто вже не наважився змагатися з ним кращими знаннями про цю імперію . . ."

(Далі будемо зупинятися на найважливіших пасажах твору, залишаючи докладний розгляд для спеціялістів. — Л. П.). Перед першою цитатою, наприклад, є ще одна, посередня згадка про Україну з часів Тамерлана . . .

Козаки, як народ

Уперше про козаків в розумінні народу згадується в „Історії Оттоманської імперії" Ріко в „Інтродукції", під роком 1606 (стор. 45). В той час могутньою Турецькою імперією управляв Магомет III, який 1606 року уклав мир з одним із султанів — Ахметом, що стосувався, між іншим, не лише Трансільванії, Еспанії й Татарщини, а й „християн, проти яких уже не буде надалі воєнних виправ . . ."

Цитуємо далі: „. . . Цей мир дав змогу трохи перепочити Великому Везиреві, який мав проти себе персів, поляків і козаків одночасно. Великий Везир зібрав чотири армії; із них три мали протиставитися названим вище трьом народам, а четверта була призначена збирати данину в Єгипті. Однак, ні одна з них не мала успіху . . ."

Стор. 46 („Інт."): „Осман заступив свого дядька, маючи тільки 12 років віку. Цей молодий принц був занадто самопевний і не дуже звертав увагу на поради бувалих своїх генералів. Він перейшов Дунай на чолі армії з близько 400,000 вояків, і пішов походом на Польщу, яку тоді підтримали козаки. Ці дві нації поставили йому такий спротив, якого він ніколи не сподівався. Їхня армія, що нараховувала яких 60,000 чоловік, окопалася вздовж кордону . . ." — вкінці Осман повернувся „осоромлений і лютий" . . . (кінець „Інтродукції").

Козацькі чорноморські виправи

Перший запис властивої „Історії" розпочинається відомостями про султана Амурата IV (рік 1623). Нагадаємо принагідно читачам, що являла собою наша Батьківщина в ті часи.

На початку 17 ст. частина України була під Польщею. Але Швеція покликала Польщу до бою, а Польща втряла у війну з Московщиною. Все це ослабило сили Польщі і сприяло бурхливому розвиткові козаччини. Козацтво при потребі йшло на допомогу Польщі, але в його глибині вже назрівала думка скінчити з непроханою „опікою". Сили козаків зростали. На південно-східніх кордонах України козаки вели завзяті й переможні бої. Народним героєм став гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний (1614-1620 рр.), славний відважними походами Чорним морем на Туреччину, яка зазіхала на Україну і торгувала на невільницьких ринках вже не однією сотнею українців. Козаки здобули низку фортець над Чорним морем: у 1606 — Варну, у 1608 — Перекоп і т. д., а в 1614 р. — зруйнували і спалили турецький центр торгівлі невільниками — Синоп.

Підняли голову й сусіди України — татари. Інколи вони чинили наскоки на наші землі, але швидко мусіли відступати. Зате вони зауважили, що міжусобиці частково похитнули силу Туреччини — і тому устами хана наважились заявити, що татари — це народ, старіший за турків. Двох московських послів при Константинополі вони схопили в 1626 р. і забили, разом із їхніми супровідниками — турками.

З УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

Як згинув Ярослав Старух із штабом УПА в 1947 році

Від редакції: Нижче передруковуємо з часопису „Гомін України" (з дня 11-го липня ц. р.) цікаві спогади одного з польських офіцерів про ліквідацію штабу УПА в Польщі і смерть Ярослава Старуха, провідника ОУН на українських землях під Польщею в 1947 році.

Під заголовком „Таємниця Манастирського лісу" надрукував польський комуністичний часопис „Новіни Ржешовске" („Ряшівські Новини") орган воєвідського комітету компартії, за 23 і 24 травня ц. р. спогад капітана Стопінського про смерть Ярослава Старуха — „Стяга",

***

Вуло відомим, що десь у Манастирському лісі провідник „Стяг" має свою криївку. У зв'язку з цим до Манастирського району стягнено більшу кількість підвідділів КВВ (Корпус Внутрішньої Безпеки) — допоміжні війська польського НКВД — прим. наша) з метою провести розпізнавально - ліквідаційні дії.

8-го серпня 1947 р. почато докладне перешукування району. Працю утруднювало густе лісове підшиття. Зловлені повстанці з групи „Шума" оповідали, що „Стяг" часто змінював місце перебування. Деколи він перебував у криївці „Шума", бував і в „Зруби". Одно було безсумнівним, що біля Дахан він має свою головну кватиру.

Район, що його оточено, був дуже просторий, між вояками на лінії оточення були досить великі проміжки. Існувала можливість, що окремі люди, головно вночі, можуть продертися. Вояки мого підвідділу уклали пояс сухих галузів, віддалений 50 - 80 метрів від становищ. У місцях, зарослих густіше кущами, протягнули вони на височині 50 сантиметрів над землею колючий дріт, завішуючи на ньому порожні баньки від консервів з кількома камінчиками в середині. Вистачило зачепити за цей дріт, а зразу розлягалося пекельне торохкотіння, сухі ж галузки тріщали голосно під ногами того, що йшов.

11-го серпня панує спокій, акція триває. Вояки в напруженні чувають вже чотири дні й чотири ночі. 18-го серпня о 1-ій годині ночі повстанці вдаряють зсередини, зміцнені вогнем з-зовні. Вояки відбивають наступ за наступом. Один з повстанців прорвався до середини перстеня. Цікавий факт. Досі вони воліли тікати поза перстень. Тепер стало очевидним, що в середині є „Стяг". Чуйність вояків змагається. Протягом дня знайдено магазин з харчами, в якому були такі запаси, як: мука, сухарі, крупа, кава, макарони, мед. Таку комору мі-

мати тільки хтось з поважніших командирів...

О год. 22-ій на одному з відтинків оточення вибухла густа стрілянина. Чотири повстанці, під прикриттям машинової зброї, намагаються за всяку ціну прорватися в середину перстеня. Наступ відбито, повстанці подалися до лісу. На ніч виставлено в районі оточення засідки, підлелухи між деревами розвішено нові звої дроту. Круг розшуків затіснюється. 14-го серпня знайдено знову магазин з харчами, подібний до першого, 15-го приходить вістка, що в районі Тенялиськ вояки розбили 15-особовий відділ повстанців УПА званий „444". Зловлені зізнали, що йшли з допомогою провідникові.

16-го серпня чотири упівці намагаються вирватися з перстеня. Їх відкинено. В лісі вояки відкривають новий бункер, а в ньому 23 артилерійські набої, 120 і 70 міліметрових калібрів та скриньку з запальниками. Дев'ятиденні розшуки не дали вислідів за вийнятком того, що виявлено кільканадцять бункерів, де були зброя і амуніція та кілька магазинів з харчами.

Командування вирішило звільнити підвідділи, що вели розшуки. Їх відіслано на лінію оточення, а вояки з лінії перейшли до розшуків. Є день 17-го серпня, година 13, я дістаю наказ далі шукати бункер, в якому знаходиться „Стяг", головнокомандуючий УПА на терені Польщі. До помочі дано мені зв'язкового... Перед початком розшуків я проводжу з ним слідство, що дало мені кілька цінних вказівок відносно розташування бункера „Стяга". Бункер повинен бути під дуже грубим буком, серед густих кущів ялівцю, надодаток замінований. Після 3-годинного шукання вояки натрапляють на ледве позначені стежки, що вели в гущі густого ялівцю. Ці стежки завели вояків до дуже грубого бука і там губилися. Я наказав докладно перешукати район близько того дерева і віднайти вхід до бункера.

Після довгих хвилин шукання врешті знайдено вхід.

Я вислав зв'язкового до командаита з зітом, що наказ виконано. Вхід до бункера був маскований. Отвір 50 х 50 сант. був накритий скринькою, в якій ріс кущ ялівцю. До того ж скринька була прив'язана до вбитого в бункері кілка. На заклик вийти з бункера спершу відповів глухий відгомін лісу. Після довгої хвилини накривка без ялівця підноситься вгору і в отворі появляється голова. Троє вояків підскочило, ловить того, що виходить з бункера за волосся, щоб його витягнути, бо видно, що там усередині хтось його затримує. За виходячим висувається дуло машинового пістоля. Серія... В наступній хвилині вибух: тумани піску, шматки дерева і трави злітають високо понад верхів'я дерев. У туманах куряви і диму видно в отворі бункера людську постать. Коротка серія і повстанець валиться біля отвору. Вибух не наробив надто великої шкоди. Повстанці стріляють з бункера з скорострілів і автоматичних пістолів. Перстень вояків пильно обсервує вхід до криївки.

— Вийди! Ви оточені! — кричали вояки.

— Хто ви? — паде питання з бункера.

— Польське військо, — відповідають вояки.

Опісля вояки подають повстанцям вістку про тих, на яких вони чекали:

— Немає вже „444". Немає „Шума", „Згуби", „Чубчика".

— Не вийдемо! — приходить відповідь.

Починається густа стрілянина, бункером потрясає новий вибух, а опісля залягає тиша. З отвору криївки починає добуватися дим. Керівник саперів звітує, що відкрив міни біля отвору. Сапери здіймають міни. Надходить ніч. Над замкненим входом до криївки повішено лямпу, у віддалі кількох метрів сторожать вояки.

18-го серпня розкопано бункер, в ньому далі горить, тим більше, коли входить повітря. Щоб зберегти перед спаленням архів українських повстанців, отвір знову засипаємо землею. Вояки починають копати в іншому місці. Натрапили на „кабінет" самого „Стяга", витягають машини до писання, велику кількість документів, радіоапарат, мішки з харчами, гроші, фотографічні апарати, лікарства і т. п. З частини бункера, не охопленої пожежею, добуто пізніше зачаджені тіла „Стяга" і його чотирьох найближчих співробітників.

Так закінчив своє життя головний штаб УПА в Польщі. Десять днів і десять ночей тривали в безперервній боротьбі вояки КБВ. Шістдесяток з тих, що брали участь у цій дії, нагороджено бойовими відзнаками..."

Попис учнів Музичної Студії проф. Ігора Білогруда

При кінці кожного шкільного року проф. Ігор Білогруд влаштовує фортепіяновий попис - концерт, якого виконавцями є ученики його школи.

20-го червня 1959 р. відбувся восьмий з черги річний концерт у залі „Лайон Гіли", де сорок учнів студії відтворили на двох дуже добрих фортепіянах (Штайнвея) вивчені музичні композиції. Постійні відвідувачі річних концертів студії проф. Білогруда легко могли замітити лінію поступу поодиноких учнів, які під керівництвом досвідченого педагога виконали музичні твори не тільки по учнівськи, але концертово з відповідною мистецькою інтерпретацією.

Цікава й різноманітна програма кількох дуетів на два фортепіяни, сольових виступів учнів та пісні в чотири руки. Після [illegible] короткого вступного слова англійською і українською мовами проф. Білогруда, учні, Юрко Грицеляк і Тарас Ліськевич розпочали концерт на двох фортепіянах у чотири руки композицію Вейбрайта „Геппі". Оба молоді виконавці певно й відважно відограли цей твір, чим гарно започаткували концерт.

Наступні точки програми виконали найменші учні студії: Раїса Ніконез (Сузанна — Фостера); Віктор Міткаль (французька пісня — арр. Томпсона); Марта Ясрембська (Зайчик — арр. Леонтовича); Тарас Ліськевич (Качки — арр. Леонтовича); Орест Нікорович (Ой під гаєм — арр. Лисенка); Міхеля Крігер (Англійська пісня — арр. Руселя); Юрко Лінник (Жовнярський марш — Шумана); Марія Дацко („Танець" — Кобурна); Юрко Грицеляк („Зразковий виступ" — Гілока); Уляна Бойко (Тарантеля — Геллера); Тая Рак (Болеро — Дуверн уа); Ірина Барабаш (Вальс з оперети Легара — „Весела вдовичка"). Всі виконавці пішли назустріч вимогам свого вчителя і виявили старанну підготовку у виконуванні музичного змісту кожного твору в доброму фразуванні, динаміці, чистому тоні й доброму ритмі.

З черги учениці Олександра Дмитрів і Лукія Петренко гарно відограли на двох фортепіянах у чотири руки дует Джеста — „Концерт малого Жака", яких прихильна публіка винагородила рясними оплесками. Вправно, з душевною рівновагою, зі зрозумінням фортепіянового мистецтва відограли дальше по черзі вивчені твори учні дещо заавансовані, а саме: Олександра Дмитрів — Бетговена — Сонату (Г); Евгенія Петренко — Бетговена „Для Лізи"; Дарія Баторфалви — Гавот Госсека; Леонарда Шкоруда — Мендельсона Венецьку пісню (г-моль); Ігор Воробець — Мендельсона Венецьку пісню (А); Христина Луцик — „Метелики" Меркеля; Марія Кузич — „Петіт Гальоп" Форстера; Марія Кульчицька — Весняну пісню Голлендера, Лукія Петренко — „Танець Титанії" Гудріха. На закінчення першої частини програми Олексадер Мазуркевич відограв „Марш" — Вакса, як також дует „Американський танець" — Невіна на два фортепіяни в чотири руки разом з Лукією Міткаль.

Другу частину програми започаткували заавансовані. Лариса Чайковська прециз. відограла Моцарта Сонату (Ц) з акомпаніяментом Гріґа; акомпаніював поправно на другому фортепіяні учень Мирон Комаринський. Сонату (Ц) Гайдена відограв з чуттям Тарас Филипович, Оксана Іллюк виконала добре технічно і з доброю музичною інтерпретацією Гайдена — Роксоляну. Дуже старанно, з музикальною ясністю відтворила Арета Вавришин, при акомпаніяменті на другому фортепіяні Катерини Сеник, — Моцарта „Діточий Концерт". Підготованість до заавансованих творів виявила Ліда Селезнівська в творі Гріґа — „Штукар". Мек Довеля „Дика рожа" гарно відограла Лукія Міткаль. Дмитро Лапичак у композиції МекДовеля „Ріґадон" виявив музичний темперамент, технічну легкість та блискучість. Лідія Борачук зробила велике враження на слухачів відогранням Кабалевського Новелети, а Галина Синенька добре вив'язалася у виконанні „Жарт" — цього ж самого композитора. Фортепіяновий дует „Колискова пісня" — Хачатуріяна виконали з належним зрозумінням Орися Коссак і Христина Лушпинська. Мерле Дубнов відограла з добрим смаком і тонкістю Ґранадосса — „Еспанський танець". Христина Лушпинська виказала здібність у техніці й інтерпретації виконанням Альбеніца — „Малаґуена". „Ямайський танець" — Беньяміна вповні задовільно відограла Роксоляна Филипович. Акомпаніював для неї сам проф. Білогруд.

З відчуттям музичного стилю і дуже ритмічно відограла Лариса Чайковська „Хабанеру" з оп. „Кармен" Візе. Орися Коссак виявила піяністичний талант, добрий смак і блискучу техніку в відігранні „Вальса" з опери „Фавст" — Гуно. Делікатно, читко та ніжно відіграла Роксоляна Филипович „Романсу" — Сибеліюса. Катерина Сеник відіграла ритмічно, з почуттям музичної фрази й зрозумінням змісту — „Три фантастичні танці" — Шостаковича, а Мирон Комаринський закінчив концерт відігранням елеґантно й з технічною викінченістю Бартока — „Румунські народні танці".

Слід підкреслити, що всі виконавці програми грали без нот, що вказує на дбайливість проф. Білогруда, який заздалегідь підготовляє своїх учнів до вмілих виступів в успішних самостійних у майбутності концертів.

Заля була виповнена батьками учнів і гістьми, які щиро оплескували кожного виконавця та на закінчення вечора подякували проф. Білогрудові за його цінну й жертвену працю.

О. П-ч

● Французький суд виніс був вирок смерти одному з націоналістичних лідерів Мадаґаскару, д-рові Жозефі Расеті, за організування повстання, але помилував його, замінивши смертну кару примусовим замешканням у південній Франції. Минулого тижня Расеті дозволено вернутися на Мадаґаскар, але коли він туди прилетів, його негайно знову заарештували й відправили літаком до Франції. Д-р Жозеф Расета має 73 роки.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРАС ШПІКУЛА — ДОКТОР ДЕНТИСТИКИ І ПОРУЧНИК ЛЕТУНСТВА

Д-р Тарас Шпікула

Шикаго. — Тарас В. Шпікула, мол., син відомих і заслужених союзових діячів головного радного УНСоюзу Тараса і Марі Шпікулів, одного і того самого дня 10-го червня ц. р. одержав диплом доктора дентистики в Лойольському університеті в Шикаго та номінацію на першого лейтенанта американського летунства, в характері якого служитиме в дентистичному корпусі летунства на островах Рюкю після початкового вишколу в Алабамі у вересні ц. р. Д-р Тарас Шпікула народився в Шикаго в 1936-му році, закінчив місцеву українську парафіяльну школу, опісля Остинську середню школу та Врайтську колеґію. Ці самі школи покінчила його молодша сестра Донна, яка у вересні ц. р. виїжджає на дальші студії на Віденському університеті в Австрії. Їх молодший брат Мирон, закінчивши місцеву українську парафіяльну школу св. Миколая, після вакацій продовжуватиме свою середню освіту. Тарас, Анна і Мирон, як і їхні батьки, є активними членами УНСоюзу.

Спілка Науковців, Літераторів і Мистців в Буенос Айресі пожвавлює працю

(сдо) — Завдяки енергії й обов'язковости теперішнього голови Спілки НЛіМ у Б. Айресі, проф. Мих. Гаврилюка, ця невелика, культурна організація, сильно прорідженa в своїх рядах постійним відпливом інтелеґентних сил до Канади і ЗДА, розвинула останнім часом значну діяльність: за приблизно один місяць відбула три авторських вечори і поробила підготовну роботу для організації в найближчму майбутньому спільної вистави тутешніх образотворчих мистців, з яких уже десятеро зголосили свою згоду дати на цю виставку свої твори. Згадані авторські вечори мали: п-і Мирослава Ласовська, що читала свій твір „Світла Тінь" — сценічну „містерію" на 5 коротких актів, в яких відбито головніші ідеологічні моменти з життя гетьмана Івана Мазепи (тепер іде підготовка до вистави цієї „містерії", що відбудеться в серпні); п. Вол. Куліш читав уривки з першої частини повісти „Їх було троє", частину якої видруковано кілька років тому. Ця повість із життя безпритульних перейнята специяльним характерним гумором автора; і п. Оксана Керч читала уривки з своєї повісти „Наречений", що дає хроніку українського життя в перших роках після другої світової війни. З огляду на те, що прослухані уривки з повісти не дали слухачам належного уявлення про повість в цілому, той авторський вечір вирішено продовжити. Як довідуємося, на превеликий жаль, в найближчому місяці Спілка зазнає дальшого зменшення свого членства: коло 15 серпня виїздять до ЗДА на постійний побут панство Ласовські (мистець Вол. Ласовський і пані Мирослава Ласовська з дітьми), панство Куліші (п. Вол. Куліш і п. Оксана Керч) і п. сотн. Петро Шмалій, режисер, актор і письменник. Готуться до від'їзду до ЗДА також письменниця Оксана Драгоманова, яка, зрештою, через хворобу, останній час не могла брати діяльної участи в житті Спілки.

СВЯТОЧНІ ДНІ ПЛАСТОВОЇ ОСЕЛІ В ІСТ ЧЕТГЕМ

(Закінчення зі стор. 1-шої)

них організацій, відбулося го дня п полудні на тому ж відкриття таблиці, на якій майдан названо іменем гетьмана Мазепи. Відкриття доконали „куми" пл. сен. Яр. Падох, пл. сен. В. Хамула, станичний Ню Йорку, п-і Валентина Кузьмич та представниця пластунок ст. пл. Наталка Палідвор - Соневицька. Після цього відбувся акт благословення майдану, якого доконав капелян Оселі о. Юрій Менцінський при співучасти о. Богдана Осідача, о. Іллі Гаврилишина, о. Казимира Бойсака і пл. сен. о. Богдана Смика. Після посвячення майдану о. Б. Смик виголосив проповідь, в якій, нав'язуючи до слів Святого письма, вказував пластовій молоді, як активно виконувати перший з двох головних обов'язків пластової молоді — вірність Богові. Дефіляда пластової молоді перед своїми пластовими провідниками та запрошеними гостями та спортові змагання молоді на тій же площі закінчили це таборове свято, яке відмітило дальший поступ пластового руху на цій землі. Площу названо іменем гетьмана Мазепи, пам'яті виступу якого проти Москви 250 літ тому була присвячена також таборова ватра, що відбулася пізним вечором того ж дня. У програму ватри, яку запалили смолоскипами найкращі пластові юнаки та новаки при співучасти голови КПСтаршини та представника пластового сеньйорату, ввійшли співи пластових і вояцьких пісень, національні танки, вежі новаків, скеч новачок і іншi. Ватру започаткував святочним словом, присвяченим гетьманові Мазепі та його історичному чинові — виступові проти імперіялістичної Москви, пл. сен. Я. Падох. Проводив ватрою командант юнацького табору пл. сен. М. Шарко. Мистецькою частиною ватри відав пл. сен. Володимир Гайдук. Піднесений настрій цієї чи не першої мазепинської ватри нашої молоді піднесла приявність на ній Владики УАПЦ Архиєпископа Палладія, який зворушливими словами дякував пластовій молоді за влаштовання ватри й поучав її, як шанувати рідну традицію, згадуючи початки національного відродження української молоді з часів власної молодости.

Владика Палладій відвідав Пластову Оселю, щоб посвятити нововибудовану на цій Оселі православну каплицю імені св. Володимира, яка служить православній пластовій молоді, що перебуває там у таборах та їх батькам, які часто відвідують своїх дітей. При прибутті Владики привітали Його на вступі до Оселі Управа Оселі, представники пластової старшини й коменданти пластових таборів та численна громада відвідувачів Оселі. Прийнявши та поблагословивши хліб і сіль, Владика Палладій враз із учасниками вітання удалися походом до каплиці, де Владика в асисті капеляна Оселі о. Тимофія Міненка та о. Юрія Сікорського відслужив торжественну Службу Божу, сполучену з посвяченням каплиці. Після акту посвячення Владика виголосив проповідь, навіяну любов'ю до історичного політичного й церковного минулого України та особливо до особи св. Володимира, під покров якого віддано цю таборову церковцю. Співав хор під орудою пл. сен. В. Гайдука. Ввечорі Управа Оселі вітала достойного гостя вечерою. В неділю ранком в обох таборових каплицях, католицькій і православній, відбулися Служби Божі в намірені української молоді, яка зберігає мазепинські традиції боротьби за свободу й державу. В православній каплиці відправив Архиєрейську Службу Божу Владика Палладій, при співучасти оо. Сікорського й Міненка та при участі хору під орудою п. Василя Якимчука. Католицьку Службу Божу відправив таборовий капелян о. Менцінський.

● До 17-го липня ц. р. випродуковано в ЗДА 3,595,421 особове авто, — на 48 відсотків більше як в тому самому часі минулого року. Вантажних авт випущено цього року 723,548, — на 49 відсотків більше як у 1958 році

ПОЖЕРТВИ НА БУДОВУ КОЛЕҐІЇ СВ. ВАСИЛІЯ в СТЕМФОРДІ

Проєкт нового будинку Колеґії св. Василія

Саме тепер широко розгортається акція збірки фондів на будову нової Колеґії Св. Василія у Стемфорді. На будову потрібно ДВОХ МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ. Український Народний Союз, включившись в цю збіркову акцію, плянує зібрати на ту благородну ціль бодай 100,000 долярів і цим забезпечити, щоб дві наукові залі в новій Колеґії називалися іменем УНСоюзу і „Свободи". На заклик стемфордського Ієрарха, Преосв. Кир Амврозія Сеника, та Головного Уряду УНСоюзу, відгукнулись уже сотні членів УНСоюзу, складаючи свої пожертви на цю благородну ціль. Список цих жертводавців друкуємо нижче.

Нехай не буде члена УНСоюзу і нехай не буде українського громадянина, імені якого забракло б у цих списках. Пожертви посилати на адресу:

ST. BASIL'S SEMINARY BUILDING FUND
c/o Most Rev. AMBROSE SENYSHYN
161 Glenbrook Road
STAMFORD, Connecticut

ДРУГИЙ СПИСОК НАДІСЛАНИХ ПОЖЕРТВ НА БУДОВУ КОЛЕҐІЇ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО ВІД ЧЛЕНІВ УНСОЮЗУ В СТЕМФОРДІ, КОНН.

(У першім списку з 27-го травня 1959 року, загальна сума $5,164.50 виносила. Також закралась друкарська помилка. Має бути Чорний Теодор, (а не Василь), що зложив $100.00).

Наступними жертводавцями на будову Колеґії були:

Головна Управа Українського Народного Союзу, зложила $1,000.00.

По $100.00 зложили:

161 Відділ УНС, Андрій Кудлик, Іван Вишинський, Іван Воробель.

356 Відділ УНС „Карпати" прислав збірку в сумі $71.00 від своїх членів з Омаги, Небр.

По $50.00 зложили:

П. Цюцик, Укр. Амер. Горожанський Клюб з Вотервліт, Н. Й.

$30.00 зложив: Николай Винник

По $25.00 зложили:

Афтаназ Беднарчик, Брацтво св. Михаїла, Відділ 85 з Гейзелтон, Па., Василь Гарбовський, Укр. Амер. Клюб зі Шикаго.

По $20.00 зложили:

Іван Демків, Евгенія Іванків.

По $15.00 зложили:

М. Харів, Петро Романків.

По $10.00 зложили:

І. Антоняк, К. Чемерис, В. Демко, І. Глюс, А. Гриневич, М. Гупайло, Н. Козбур, Яр. Кубів, В. Кухта, І. Лошак, П. Москаль, Ю. Нимилович, М. [illegible] М. Полегон, В. Седорович, М. Скаків, П. Сукмановський, В. Васильків, М. Войтів.

По $5.00 зложили:

К. Д. Бачинський, С. Беррі, А Бурий, С. Гавриляк, Е. Грицин, Е. Гринишин, І. Іваницький, І. Коротко, М. Курчак, Р. Литвин, М. Маслій, П. Самамаха, М. Шарек, Т. Сорока, Т. Танчак, Я. Юрович.

$3.00 зложив: В. Дубик.

По $2.00 зложили:

А. Барна, І. Дзядиґа, П. Крайняк, Н. Т. Кухта, Я. Лукінг, І. Пахолюк, В. Сопет.

По $1.00 зложили:

І. Бончарівська, Н. Ганас, П. Мачузак, І. Мулярчик, В. Мулярчик.

Вище згадані жертводавці зложили загальну суму $2,083.00. Управа Вудови Колеґії св. Василія складає сердешну подяку за прислані пожертви та вірить сильно, що другі члени УНС отворять свої серця на заклик Владики Кир Амврозія Сеника та допоможуть своїми щедрими пожертвами збудувати Колеґію св. Василія в Стемфорді.

Управа Будівельного Комітету Св. Василія в Стемфорді, Конн.

Стемфорд, Конн., 15-го липня 1959.

Сталева Корпорація ЗДА заявляє, що вона на скапітулює перед спілкою сталеварів

Ню Йорк. — Президент найбільшої сталевої фірми в цій країні Сталева Корпорація ЗДА В. Ф. Мунфорд вислав листа до своїх 210,000 робітників, в якому заявив в четвертому дні страйку сталеварів, що їхній страйк — „це непотрібне марнування часу, бо його компанія не скапітулює перед домаганнями спілки". Ця заява президента найбільшої сталевої компанії свідчить про те, що започаткований 15-го липня страйк триватиме довший час, хібащо уряд проситиме про судову заборону страйку, якщо той страйк почне загрожувати безпеці держави. Президент Айзенгавер постійно цікавиться справою цього страйку, який може бути великою перешкодою для економіки ЗДА, що саме тепер переживає нове економічне пожвавлення після минулорічної господарської рецесії. Голова федеральних посередників — Джосеф Ф. Фіннеґен має відновити переговори в понеділок 20-го липня, коли конферуватиме окремо з представником сталеварень Р. Конрадом Купером і представником сталеварів — Дейвідом Дж. МекДоналдом.

Сен. Гомфрі закликає весь світ поборювати пістряк

Вашинґтон. — Голова сенатської підкомісії для досліду урядових операцій сенатор-демократ Гюберт Г. Гомфрі у звіті цієї підкомісії заявив ,що „пістряк є універсальним вбивником людей, і тому людство повинно науково об'єднатися для поборювання цієї недуги", Пістряк спричиняє смерть людям, без огляду на їх ідеологію, і тому й людство в поборюванні пістряка повинно об'єднатися без огляду на політичні системи. Пістряк — це вбивник людей ч. 2, бо ч. 1 є серцеві недуги. Треба б вияснити, чому в країнах Латинської Америки майже не має випадків смерти від пістряка шлунка, а є його більше там, де є більша географічна ширина. Пістряк легенів забирає багато жертв у ЗДА, Англії та Валії. Дехто вважає, що рід пістряка спричинений буває куренням цигарок, занечищеним повітрям, або деякою працею. Сен. Гомфрі каже, що наука повинна вияснити, чому в ЗДА, в Західній Европі, Канаді і Австралії жінки вмирають на пістряка грудей, а в Японії більше від матки; чому японці в ЗДА більше хворіють на пістряка шлунка, як у самій Японії; чому негри западають більше на пістряка шкіри від білого населення, і т. о. проблеми. Коли б ці справи були вияснені, тоді легше будо б знайти причину недуги пістряка.

● В місті Ліндрик, в Англії, перервано змагання за чемпіонат жінок у ґольфі після того, як мавпочка, що належить одному з членів клюбу, вибігла на грище і почала ганятись за м'ячиком, уеможлививши цим нормальну розгру.

АПЛІКАЦІЇ НА ПРИЙНЯТТЯ
на
КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
на „СОЮЗІВЦІ" в Кергонксон, Н. Й.
9-го СЕРПНЯ — 3-го ВЕРЕСНЯ 1959 року.

Ім'я ....
Адреса ....
Вік .... Член УНСоюзу, Відд. ....
Знання української мови: — добре; слабе; дуже слабе.
Залучаю на рахунок оплати: $............
(Повна оплата курсів є $120.00. Половину належитости треба вплатити з аплікацією).

ПОДЯКА

Дня 14-го грудня 1958 р., в Медісон, ЗДА, несподівано, померла наша Найдорожча Донечка і Дружина —

ЛІДІЯ ЛЮБОВ МИХАЙЛЮК - РОСЛИЦЬКА,

асистент, - дослідник бактеріології, похоронена дня 20-го грудня на кладовищі Проспект 31-25, Торонто, Онт., Канада.

Цією дорогою складаємо якнайсердечнішу подяку: Родині, Друзям, Приятелям, Знайомим і всім, що в той болючий для нас час прийшли до нас зі словами потіхи-розради, підтримували нас на дусі і своїми трудами та участю причинилися до звеличання похорону.

Дякуємо щиро Всечеснішим Отцям: пароховї церкви св. О. Николая о д-рові В Липському, о. проф. П. Хоминові, о. В. Жолкевичеві, о. В. Лавришинові, о. д-рові Федорову, о. Я. Бенешові й о. Г. Цюпці за відправлення панахид в каплиці, поминальної Соборної св. Літургії, похоронних відправ у церкві св. О. Николая і відпровадження Покійної на місце вічного спочинку.

Всеч. о. Жолкевичеві сердечне спасибі за щире прощальне слово в церкві, а ВП. п. проф. З. Зеленому за теплі слова прощання над могилою колишньої своєї учениці від бувшої української гімназії в Берхтесґаден.

Наша щира подяка Всч. отцям: о. С. Вобовникові з Судбури, о. В. Дзюрманові з Вимсвіл, о. Набережному з Тиминс, Всеч. Отцеві з Більмінґтон ЗДА, о. Бравнові з Медісон і всім Всеч. Отцям у Вінніпеґу за молитви і Служби Божі в намірені вічного спокою душі Покійної.

Благословення і ласк Божих у житті щиро бажаємо Дорогим Студентам ВП. пп. О. Павлову, І. Кузеву, Р. Вжесневському, Е. Дмитришинові, О. Безубкові, Л. Боднареві і Р. Навроцькому за віддання останньої прислуги невіджалуваній нашій Лідусі біля її домовини й могили.

Ми вдячні сердечно за численні жертви на Служби Божі та жертви в пам'ять Лідусі.

Ми невимовно вдячні за численні вінки і квіти, які неначе чудовий український лан квітів, вкривали домовину, заповнювали каплицю і які від співчуваючих нам у нашому горю Друзів наспівали ще й по похороні.

Комітетові Коломиян-Покутян;

Організації Українських Націоналістів;

Юнакам б. державн. ґімназійних Курсів у Криниці: „яких колись 1944 р., у воєнну дорогу квітами прощала Лідуся, тоді „найменша відважна козачка".

Найкращим Подругам дітočих еміґрантських літ: Лідії Кохан-Гарванко, Надії Гладишовській - Шміґель; Марті Фіцалович-Набережній; Д. Кизюк-Голюка, М. Гарванко; О. Ляхович; Л. Мазуренко; Олі Гладишовській-Савчук;

Учням б. ґімназії Берхтесґаден — Канада;

Учням б. ґімназії Карльсфельд-Берхтесґаден — Америка;

Пластункам і пластунам — Карльсфельд, Берхтесґаден, Америка;

Товаришкам з Пласту: І. Кусий, Х. Волицькій, Т. Матіяшек, Т. Могильницькій, Л. Залевській, У. Волинець, М. Пунак Вінніпеґ—Торонто;

Подругам із СУМ-у;
Друзям із СУМ-у;
Друзям із ТСУМ-у;

Принципалам шкіл Кінґ Едвард і Айзік Нютон Вінніпеґ;

Університетові Манітоба;

Департаментові Саєнс Університету Манітоба;

Департаментові Мікробіології Університету Манітоба;

Департаментові Бактеріології Висконсин;

Департаментові Рослинної Бактеріології Університету Висконсин;

Первоналові і студентам рослинної патології унів. Висконсин;

Персоналові і студентам Університету Висконсин;

Сенатові Університету Висконсин;

Асоціяції Бактеріологів Америки;

Науковому Т-ву „Сіґма-Дельта-Ипсильон" Америка;

Студентському Клюбові Університету Висконсин;

Студентській Спортовій Організації Університету Висконсин;

ОЖЛУВ Вінніпеґ Вп. Паням: Барвінській, Віжак, Вучинській, Варткiв, Добущак, Гаврон, Іванчук, Зозуля, Костур, Панас, Полікша, Романів, Хрупало, Хімко;

ЛУКЖ при церкві св. О. Николая;

ОЖЛВУ Відділ, Торонто;

ОЖЛУВ Головній Управі, Торонто;

Українському Відділові Канадійського Леґіону ч. 360, Торонто;

Вп. п. Н. Печенюкові з Родиною, управителеві і працівникам української кооперативи в Судбури;

Вп. панству Н. і А. Григорчукам в Етелберт, Ман.;

Вп. панству: І. і Д. Грицюкам, Кембелам, і п-ні Соні Кеммел — Вінніпеґ;

Вп. п. П. Л. Боднарам, Чікаґо;

Вп. панству: Волицьким, Вжесневським, інж. Неґричам, д-рові М. і С. Крохмалюкам, Малькевичам, Вантурам, Наварицьким, Савицьким, Павлюкам, пані Г. Малецькій і нашій Родині.

Щиро дякуємо всім, що віддали останню прислугу Покійній нашій доні, Дружині, Синовій, Сестрінці, Братанці, Кузинці, Братовій, за участь в панахидах і похороні.

Дуже дякуємо всім за письмені, телефонічні і телеграфічні вислови співчуття з різних місцевостей Канади, Америки й Европи.

Дякуємо за щирі вислови співчуття Вп. Панам Професорам університетів Манітоба і Висконсин.

За вислови співчуття дякуємо великим приятелям Лідусі: Пп. Пані Т. Копиць, Вп. Пані Когут, Вп. п. проф. д-рові Я. і М. Рудницьким, всі з Вінніпеґу. Вп. п. проф. Смаль-Стоцькому, д-рові Лисому, д-рові Мартинюкові, Д-рові Грановському, д-рові Ганка, проф. Джеймс (б. голова Депт. Мікробіології Університету Манітоба), проф. А. Й. Рікер, Університет Висконсин, д-рові І. Коханам — Каліфорнія.

Дякуємо Хвальним Редакціям: „Наша Мета", „Гомін України", „Новий Шлях", „Канадійський Фармер", „Шлях Перемоги", „Батьківщина", „Америка", „Свобода" і „Вільне Слово" за поміщення некрологів.

Дякуємо Подругам і Друзям юних літ Покійної і всім, що пом'янули незабутню Лідусю незлим, теплим словом в українській і англійській пресі.

Не можемо не висловити найсердечнішої подяки: Вп. панству Волицьким, Вжесневським, Лавришинам, п. інж. О. Бриковичеві, п. М. Манориковi, п-ні Г. Малецькій, п-ні Борсук, Вп. п-ву Павлюкам і всій нашій Родині, які в нашому тяжкому горю подали нам велику допомогу.

Сердечне спасибі Стрийкові Покійної — Михайлові, який мимо поважної недуги прибув з Вінніпеґу, щоби востаннє попрощати свою любу Братанку і прийшов з матеріяльною допомогою.

Особливо дякуємо пані Ірені Кусий - Вжесневській, пані Христі Волицькій і п. Орестові Павлову, які підготовці похорону присвятили багато щирої уваги і трудів.

Не маємо можливости поіменно виказати на сторінках преси всіх наших приятелів, що в дні нашого горя виявили і до нині виявляють багато щирости і співчуття.

То ж нехай ці скромні рядки будуть висловом сердечної подяки всім, що чимнебудь причинилися до нашої розради, до звеличення похорону нашої Лідусі та намагалися і намагаються влегшити наш біль і смуток.

Нехай Всевишній винагородить всіх-всіх стократно.

Невимовним болем прибиті:

Дозя Яремкевич-Михайлюк, мати,

Інж. Дмитро Михайлюк, батько,

Д-р Євген Богдан Рослицький, муж.

100 ДОЛЯРІВ МОЖЕ ЗДОБУТИ КОЖНИЙ, ХТО СТАНЕ ЧЛЕНОМ ЧИ ДОДАТКОВО ЗАБЕЗПЕЧИТЬСЯ НА БУДЬ-ЯКУ СУМУ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ В НОГО ЮВІЛЕЙНІМ РОЦІ 65-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ. ПРИДІЛЕННЯ НАГОРОДИ ВІДБУДЕТЬСЯ 31 ГРУДНЯ 1959 Р. СТАВАЙТЕ ЮВІЛЕЙНИМИ ЧЛЕНАМИ УНСОЮЗУ!

Посмертні Згадки

ГРИГОРІЙ КОВЕРДОВИЧ, — довголітній член 204-го Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, помер 16-го липня 1959 р. по тяжкій недузі. Покійний родився в 1893 р. в місті Снятині, Зах. Україна. Полишив брата Йосифа. — Похорон відбувся в середу 22-го липня з похор. заведення П. Яреми, відтак на цвинтар Rose Hill, N. J. В. Й. П. — В. Гасій, секр.

СОФІЯ ЗАКОРЧЕНА, довголітня членкиня Сестрицтва „Любов", 37 Відд. УНС в Елізабет, Н. Дж., померла 27-го червня 1959 р. Покійна походила зі села Колчатич, пов. Бібрка, Зах. Україна. Була тихої вдачі, була взірцевою дружиною і мамою для своїх дітей. Полишила в смутку мужа Григорія, дві дочки — Марію і Юлію, сестру Марію і двох братів на Україні — Похорон відбувся 1-го липня 1959 р. з похор. заведення до католицької церкви св. Володимира в Елізабет, Н. Дж., при участі Родини, Знайомих та членниць Відділу, на кладовище St. Gertrudes Cemetery, Woodbridge, N. J. В. Їй П.! Анна Гнатюк, секр.

КАТЕРИНА КУШКЕВИЧ, довголітня членка і касир 255-го Відділу УНСоюзу у Вест Ніютон, Па., померла в суботу, дня 4-го липня, проживши 74 роки. Покійна народжена 1885 р. в Торчиновичах, пов. Самбір, Зах. Україна. Полишила в смутку дітей: Марію, Джософіну, Галину, Івана, Станлея, Карла та внуків. Похорон відбувся в середу 8-го липня з церкви Преcв. Родини. В. Їй П.! М. Тамосій, секр.

АНТОНІНА СТРУЖ, членка Відд. 58 УНС, спочила в Бозі на 68 році життя, по довшій недузі. Покійна осиротила мужа Івана, дітей по першому мужові як також і родину по другому мужові, та багато знайомих і приятелів. В. Їй П. І. Я., секр.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРЗАН, ч. 4293. Оаза впереді.

Вкінці Тарзан виїхав на пустиню. Група номадів дивилася за ним з-під „давру", помахуючи руками, поки він не зник з очей.

Цілі дні, перешукуючи милю за милею, мавполюд підганяв свого коня в напрямі, куди зник Сем.

Аж одного ранку усміх скривив його на вітрі висохлі уста. Перед ним була мала група пальм — оаза!